

Venezuela's foreign policy in general pursues the goal of the direct participation in solving urgent global problems, achieving a sufficient degree of independence from the USA in international affairs, increasing the state's role in the Inter-American and world policy.

Particular emphasis is given to the changes that have taken place in the foreign policy of the state in 2013. Nevertheless principles, priorities and mechanisms of implementation of foreign policy have remained unchanged since Hugo Chavez's presidency.

Key words: Latin America, Venezuela, foreign policy, Nicolas Maduro, transformation.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Пономарьова І.С., д.і.н, проф.; Пахоменко С.П., к.і.н, доц.

УДК 323.1:323.173:323.15:355.01(477+470+571)

Н.В. Горло

ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ПІСЛЯРЕВОЛЮЦІЙНОГО ІРЕДЕНТИЗМУ ДЖ.К. ДЖЕНКІНСА

Проаналізовано причини військового протистояння між Україною і Росією через призму теорії, запропонованої американським науковцем Дж.К. Дженкінсом. З'ясовано, що післяреволюційна ситуація сприяє посиленню націоналістичних настроїв і цим самим обумовлює актуалізацію іредентистського питання у міждержавних відносинах. Досліджено вплив післяреволюційної ситуації в Україні у 2014 році на активізацію загарбницьких прагнень Російської Федерації, які здійснюються під іредентистськими гаслами «захисту співвітчизників за кордоном». Акцентовано увагу на визначенні характеру військового протистояння між Україною і Росією.

Ключові слова: іредентизм, післяреволюційна війна, теорія Дж.К. Дженкінса, сепаратизм, націоналізм, Україна, Російська Федерація.

Модернізація політичної системи України, яка обумовлена вибором європейського вектору розвитку, необхідність вирішення великого комплексу назрілих внутрішньополітичних проблем, захист територіальної цілісності держави в умовах зовнішніх загроз – ці та інші чинники ставлять перед вітчизняною політичною наукою нові завдання, які полягають як у глибокому теоретичному пізнанні сутності політичних явищ і процесів, так і у посиленні її прикладної спрямованості. В центрі уваги політиків, науковців, пересічних громадян закономірно перебувають проблема анексованого Криму і ситуація на Сході України, спровоковані сепаратистськими настроями регіональних політиків. Одним з важливих питань є аналіз чинників, які призвели до трансформації внутрішньополітичного конфлікту у міждержавне протистояння України і Росії і переходу конфлікту до вищої стадії – війни.

Проблеми анексії Криму і військового протистояння на Сході України стали предметом аналізу багатьох вітчизняних науковців, серед яких С. Асланов, В. Глазунов, В. Гулай, В. Левицький, О. Ревуцька та інші дослідники. Питання витоків кримського і донбаського сепаратизму знайшли відображення в аналітичних доповідях Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса [1] і аналітичних записках Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України [2]. У лютому 2015 р. у спецвипуску аналітично-інформаційного журналу «Схід» була надрукована низка статей, присвячених аналізу причин кризової ситуації на Донбасі, яка призвела до збройного конфлікту. В контексті даного дослідження привертає увагу стаття Р. Додонова, у якій автор осмислює природу подій на Сході України через

проведення категоріального аналізу проблеми [3]. Численні публікації засвідчують, що політична наука в Україні пододала вади, притаманні їй у перші часи існування – описовий характер досліджень, вузький методологічний інструментарій.

Однак, на нашу думку, недостатньо дослідженою залишається іредентистська складова сепаратизму, адже не тільки кримський, але й донбаський варіант сепаратизму має іредентистське спрямування, ініційоване російськими і проросійськими в Україні силами. У класичному варіанті іредентизм як політичне явище, що сформувалося у XIX ст., полягає у прагненні держави або інших суб'єктів політики (політичних партій, громадських організацій, політичних рухів) об'єднати групи народу, розділеного державними кордонами, в одному етнополітичному організмі. Історія розвитку цього явища демонструє, що ініціатором об'єднання може бути не тільки держава-іредентист, але й етнічна меншість, яка прагне приєднатися до сусідньої держави на підставах мовної, етнічної чи релігійної спільності. Авторами ґрунтовних праць, присвячених проблемі іредентизму, є зарубіжні науковці Т. Амброзіо, Дж. Гоксек, Д. Горовіц, Д. Ландау, М. Сайдман, Н. Чейзен, Д. Ягсиоглу та ін. Закордонні дослідники розробляють теорії, які відображають закономірні зв'язки і властивості політичних явищ та процесів і можуть виступати в якості методологічного інструментарію дослідження. Такою є теорія післяреволюційного іредентизму американського науковця Дж.К. Дженкінса. Метою даної статті є аналіз причин військового протистояння між Україною і Росією через призму теоретичної конструкції, запропонованої цим науковцем.

Джентрі Кіп Дженкінс, представник авторитетної чиказької школи політичної науки, розробив теорію післяреволюційного іредентизму. У праці «Післяреволюційна війна: продукт іредентизму» [4] він розвиває ідею, за якою війна є закономірним наслідком післяреволюційної ситуації у тому випадку, якщо між сусідніми державами існують територіальні суперечки, у тому числі з приводу контролю над територією. Науковець дає власне розуміння іредентизму як утвердження території за межами свого справжнього кордону на основі культурних, історичних і етнічних зв'язків, зауважуючи: «іредентизм є крайнім проявом націоналізму, який, природньо, створює конфлікт з іншою державою. Це тому, що іредентизм представляє собою визнану невідповідність між «нацією» і «державою», в якій існують території (чи народи) за межами держави, які, як вважається, справедливо відносяться до нації. Іредентизм надалі прагне виправити ці розбіжності шляхом розширення кордонів держави у відповідності до заявлених кордонів нації» [4]. За Дж.К. Дженкінсом, суперечки між сусідніми державами з приводу контролю над територією можуть існувати й до революції, але тільки післяреволюційна ситуація перетворює їх на відкрите протистояння. Важливою умовою є дійсність територіальних посягань, тобто територія повинна мати історичну, етнічну або культурну близькість до певного народу. Дж.К. Дженкінс визнає, що ініціатором іредентистських вимог може бути як революційна держава, так і сусідня, яка скористалася нестабільною післяреволюційною ситуацією. Якщо іредентистські претензії ініціюються революційною державою, то, на думку науковця, вони стають інструментом легітимації нової влади.

Дана теорія цілком відповідає критеріям науковості, а саме: не суперечить фактам, може бути перевірена на дослідному матеріалі, характеризується логічною простотою і має широку сферу застосування. Сучасна політична наука визнає, що природа іредентизму безпосередньо пов'язана з фактом розділеності народів, і, відповідно, територій їх проживання, що є цілком об'єктивним явищем у сучасному світі. За висловом А. Семченкова і Р. Бараш, «рідкістю уявляється повна відповідність адміністративних і державних кордонів етнокультурним ареалам» [5, с. 136]. Гармонійне співіснування багатьох етнічних груп в поліетнічній державі можливе завдяки

проведенню ефективної етнополітики, але факт розділеності часто стає розмінною монетою у процесі реалізації державами загарбницьких цілей. У цьому випадку фактично досягається мета прирощення території, але це завуальовується лозунгами про добробут етнічно спорідненого населення у сусідніх державах. Дійсно, експансіоністські наміри жодна держава не буде відкрито декларувати, саме тому доцільно навести думку зарубіжного дослідника Д. Ягсиоглу, який назвав дві причини, на яких базується іредентизм: 1) привід розширитися, щоб максимізувати владу і багатство – тобто експансіонізм; 2) близькість до рідних і близьких, неприязнь, страх, зневага до інших [6]. Як вважає Д. Ягсиоглу, ці два явища мають одне психологічне коріння і тісно пов'язані між собою.

На нашу думку, теорія іредентизму Дж.К. Дженкінса досить добре верифікується українськими реаліями. Наприкінці 2013 – початку 2014 рр. в Україні відбулася Революція гідності, яка призвела до падіння кланово-олігархічного режиму В. Януковича. Революція стала важливим кроком у формуванні громадянського суспільства в Україні, сприяла посиленню колективної солідарності. Проте одразу ж посилюлися сепаратистські рухи у Криму і на Донбасі, які розвивалися за російським сценарієм. Ці регіони тривалий час перебували в полі зору російських політиків, оскільки розглядалися як частини «русского мира», які в результаті «історичної несправедливості» стали частинами України. Шляхом інформаційного впливу на населення цих регіонів у їх жителів поступово формували прагнення до «возз'єднання з історичною батьківщиною». Що ж до представленості в Україні груп розділеного народу, про кількісне переважаєння росіян можна говорити тільки стосовно Криму, хоч і тут частка росіян серед всіх жителів республіки знизилася з 65,6% у 1989 році до 58,3% у 2001 році [7], а на Донбасі частка росіян в етнічному складі населення регіону становила 38,1% у 2001 році [8, с. 97].

Ще в період революційних подій вище державне керівництво Російської Федерації використало складну політичну ситуацію в Україні з метою підготовки анексії Криму. За підтримки російської влади і під контролем російських військових 16 березня 2014 року у Криму було проведено так званий «референдум» щодо статусу Автономної Республіки Крим, наслідком чого стало незаконне приєднання цього регіону до складу Росії. На засіданнях Державної Думи Російської Федерації, де розглядалися результати кримського «референдуму», депутати висловлювали захоплення з приводу приєднання Криму, використовуючи яскраву іредентистську лексику, на зразок «це день початку зібрання земель руських! Це день возз'єднання розділеного народу!» (С. Миронов, фракція «Справедлива Росія»), «відновлена історична справедливість» (Л. Слуцький, ЛДПР), «ми своїх не зраджуємо, ми ніколи не зрадімо російськомовних громадян, всіх громадян, які проживають на території Криму і які прийняли рішення навіки бути з Росією» (М. Маркелов, фракція «Єдина Росія») [9]. Одночасно активізувалися сепаратисти на Донбасі, що призвело до утворення терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР», які вже тривалий час отримують значну підтримку у військовій силі і озброєнні з боку російської влади. Але якщо у кримському варіанті сепаратизму іредентистська мета була очевидною, то для донбаських сепаратистів вона досить невизначена, є скоріше віддаленою й нечіткою перспективою. У приєднанні цього регіону до складу Російської Федерації, схоже, не зацікавлений вищий російський політикум. На думку І. Пономарьова, для керівництва Російської Федерації квазідержавні структури є приводом для впливу на ситуацію в Україні, оскільки Росія зацікавлена у нестабільності на Сході України, яка буде позначатися на економічній і політичній ситуації в країні і рано чи пізно призведе до зміни влади в Києві [10].

Доцільно розглянути положення теорії Дж.К. Дженкінса щодо стану революційної держави і сусідньої держави-іредентиста. Дослідник вважає, що революція посилює

національну ідентичність, адже лідери проголошують національні ідеали як засіб підтримання єдності. Дійсно, в Україні в період Революції гідності спостерігалось зростання національної свідомості. За теорією Дж.К. Дженкінса, по завершенню революції в революційній коаліції починається боротьба між представниками різних сил, які використовують іредентистські лозунги для легітимації своєї влади. Іредентистська риторика дозволяє політикам відволікти увагу від внутрішніх проблем, підняти свій престиж і законно подавити внутрішніх опонентів. Слід враховувати, що кожна політична теорія пропонує ідеальну, «чисту» модель політичного явища чи процесу, яка уособлює в собі всі сторони досліджуваного явища. А це означає, що окремі її положення будуть неприйнятними в контексті конкретної ситуації. Очевидно, що українських реалій не стосується визначене Дж.К. Дженкінсом ініціювання політиками революційної держави іредентистських вимог як засобу відвертання уваги людей від нагальних проблем, тому що Україна поважає непорушність кордонів інших держав і дотримується норм міжнародного права у цьому питанні. Натомість в Україні відцентрові тенденції донбаських сепаратистів і зовнішня агресія закономірно обумовили появу «захисного іредентизму», тобто прагнення української влади захистити територіальну цілісність держави. Це завдання досягається як шляхом проведення збройної боротьби з сепаратистами в ході антитерористичної операції, так і іншими заходами. Зокрема, децентралізація як реформа системи організації влади на місцях є частиною мирного плану Президента України щодо врегулювання ситуації на Донбасі. За словами П. Порошенка, «зміни до Конституції означають не втрату територій, а навпаки – дають шанс і перспективу політико-дипломатичним шляхом врегулювати, забезпечити та повернути під суверенітет України окуповані території» [11]. Конституційними змінами передбачено відміну спеціального статусу для окремих міст, щоб, за висловом П. Порошенка, «не було навіть щонайменшої юридичної зачіпки для «параду суверенітетів»», та запровадження специфічного порядку здійснення місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей.

З іншого боку, революції можуть сприйматися як загрози суспільно-політичному ладу в сусідніх державах. Крім того, ці держави можуть проявляти піклування про своїх етнічних родичів в революційній державі під приводом того, що складна ситуація загрожує їх фізичній, економічній безпеці і добробуту, особливо якщо етнічні меншини дійсно позбавлені доступу до політичної влади. Як зауважує Дж.К. Дженкінс, «ці етнічні родичі, скоріш за все, будуть знаходитися на територіях, які раніше або в теперішній час оспорюються» [4]. У цих державах розвивається націоналізм, який і посилює увагу до етнічно спорідненого населення. Дією держави-іредентиста є приєднання області, населеної етнічними родичами (або на основі іншої історичної вимоги), як основний спосіб забезпечення їхньої безпеки, а також як досягнення територіального завоювання. Теорію Дж.К. Дженкінса підтверджує той факт, що у Росії за два останні десятиліття значно посилілися націоналістичні настрої, адже націоналізм став практично державною ідеологією. Націоналістичні нотки проявляються навіть у програмах політичних партій ліберального (принаймні, за назвою) спрямування. Наприклад, у Практичній програмі Ліберально-демократичної партії Росії (2011 р.) зазначається, що «росіяни – найбільш багаточисельний розділений народ. Зараз необхідна ідеологія повернення Росії її історичних територій, на які у російського народу мається історичне і моральне право» [12]. Фактично ці слова є відображенням концепції «руського мира» як основоположної для зовнішньої політики Росії. За своєю суттю концепція «руського мира» є неоімперською ідеєю, оскільки має виразні ознаки «збирання імперії». На думку О. Шевченка, діючий режим Росії є типовим фундаменталістським проектом [13, с. 62]. Дослідник послідовно розкрив його основні ознаки, серед яких відкидання ліберальних цінностей матеріального добробуту і демократії як політичного аналога цієї цінності,

послідовне антизахідництво, велика роль релігії в ідеологічному базисі російського фундаменталізму, мілітарна ідеологія, глибинні психопатологічні риси. Слушною є його думка про відсутність раціональних складових у цьому фундаменталістському проекті, адже «його неможливо усвідомити як раціональний «захист інтересів» і тому, за великим рахунком, він має не стільки геополітичний, скільки містичний характер» [13, с. 67].

Зовнішня політика Росії, в основі якої лежить ідея «русского мира», набула імперського характеру і фактично спрямована на реконструкцію образу могутньої держави, якою була Російська імперія, а згодом – СРСР. Великодержавницька ідея може формуватися у тих суспільствах, які ностальгують за періодом «Великої держави» як епохою найбільшого розквіту, і стати підґрунтям політики іредентизму. Існують ідеї «Великої Сербії», «Великої Румунії», «Великої Албанії», «Великої Греції», інша справа, що вони на даному етапі є лише проектами, відображеними у програмах радикально налаштованих партій, хоч і знаходять прихильність частини населення. В Росії ж ця ідея мотивує загарбницьку зовнішню політику стосовно українських територій, але завуальовується намірами захисту співвітчизників за кордоном.

У теорії Дж.К. Дженкінса акцентована увага на війні як результаті післяреволюційної ситуації, в якій іредентистське питання починає відігравати ключову роль. Ця теза співзвучна з думкою Д. Ягсиоглу, який стверджує, що іредентизм призводить до насилля, а іредентистські конфлікти дуже жорстокі і можуть переростати у війну [6]. За твердженням Дж.К. Дженкінса, будь-які переговори про належність частини території є безуспішними, тому що територія для обох держав визнається суспільно-сакральним простором, який вважається неподільним. Територія є однією з базових ознак держави, а контроль над територією – ознакою її впливовості і сили, тож під право на володіння територією підводиться серйозне обґрунтування, а будь-які спроби посягань на територію жорстко придушуються. З цього приводу автор пише: «таким чином, націоналістична риторика революційної і сусідньої держави створює таку ситуацію, у якій держави не будуть поступатися у територіальних претензіях. Тоді настає війна» [4].

Така логіка розвитку ситуації мала місце й в Україні. Донбаський сепаратизм призвів до збройного конфлікту на Сході України. З метою захисту територіальної цілісності держави у квітні 2014 року українська влада проголосила початок антитерористичної операції на Сході України, присутність у якому російського чинника очевидна. Однак у буденній свідомості українців події у даному регіоні вже давно тлумачаться як війна з її невід'ємними атрибутами – втратами людських життів, руйнуванням інфраструктури регіону, житлових і промислових будівель. Однак, на думку Р. Додонова, деякі моменти перешкоджають використанню поняття «війна» для позначення подій в Україні, зокрема, відсутність офіційного проголошення війни, продовження дипломатичних відносин, торгівля між двома країнами, вільне пересування людей, відсутність воєнного стану та інші. Як зауважує науковець, «специфіка східноукраїнських подій... полягає в тому, що зовнішні чинники тут накладаються на внутрішні, що зумовлює пошук такої категорії, яка була б достатньо широкою за обсягом і змістом, щоб виступати родовим поняттям по відношенню до війни, кризи й агресії. Такою є категорія «конфлікт» [3, с. 110]. Погоджуємося з автором у тому, що поняття «конфлікт» є найбільш містким, оскільки засвідчує наявність гострих протиріч на багатьох рівнях – внутрішньодержавному, міждержавному і навіть цивілізаційному. У той же час, на нашу думку, тлумачення подій на Сході України як війни також цілком виправдане, оскільки наявні всі ознаки сучасних гібридних війн: використання як контактних способів ведення війни, так і потужного інформаційного впливу.

Отже, наведені факти підтверджують достовірність положень теорії післяреволюційного іредентизму Дж.К. Дженкінса, адже засвідчують вплив

післяреволюційної ситуації в Україні у 2014 році на активізацію загарбницьких прагнень сусідньої Російської Федерації, які здійснюються під іредентистськими гаслами захисту співвітчизників, і на появу у відповідь «захисного іредентизму» з боку України. Однак, на нашу думку, жодна наукова теорія не може претендувати на вичерпне тлумачення сутності того чи іншого політичного явища чи процесу. Саме тому військове протистояння між Україною і Росією не є безпосереднім результатом післяреволюційної ситуації в Україні. Фактично конфлікт між двома державами був невідворотним і неминучим, тому що глибокі протиріччя між ними щодо шляхів розвитку назрівали вже досить давно, а складна внутрішньополітична ситуація в Україні лише виступила каталізатором відкритого зіткнення інтересів.

І хоч не всі аспекти теорії Дж.К. Дженкінса можна безпосередньо застосувати для аналізу політичної ситуації в Україні, все ж дана концепція дозволяє інтерпретувати факти, що розкриваються, під певним кутом зору, запропонованим автором теорії, а це дозволяє глибше розуміти політичну ситуацію, зокрема, мотиви її учасників та характер чинників, які впливають на ситуацію. Саме тому теорія Дж.К. Дженкінса може, без сумніву, виконувати прикладну і прогностичну функції у дослідженні інших міждержавних конфліктів, у яких вагому роль відіграє іредентистське питання. Сподіваємося, що розширення методологічного інструментарію вітчизняних досліджень і розробка нових теорій, здатних виконувати методологічну функцію, допоможе вивести українську політичну науку на вищий рівень розвитку і забезпечить їй авторитетне становище серед інших національних шкіл політичної науки.

Список використаної літератури

1. Політичні технології регулювання міжетнічної та міжконфесійної взаємодії у новітніх українських реаліях : аналітична доповідь / за ред. С. Ю. Римаренка. – Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – 188 с. ; *Politychni tekhnolohii rehuliuвання mizhetnichnoi ta mizhkonfesiinoi vzaiemodii u novitnikh ukrainskykh realiakh : analitychna dopovid / za red. S. Yu. Rymarenka. – Kyiv : IPiEND im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2014. – 188 s.*
2. Потенціальні загрози регіонального сепаратизму в Україні : аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1478/> ; *Potentsialni zahrozy rehionalnoho separatyizmu v Ukraini : analitychna zapyska [Elektronnyi resurs] / Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen pry Prezidentovi Ukrainy. – Rezhym dostupu : http://www.niss.gov.ua/articles/1478/*
3. Додонов Р. Криза, війна чи конфлікт – як коректно називати події на Сході України? / Р. Додонов // Схід. – 2015. – № 2. – С. 107-112 ; *Dodonov R. Kryza, viina chy konflikt – yak korektno nazyvaty podii na Skhodi Ukrainy? / R. Dodonov // Skhid. – 2015. – № 2. – S. 107-112*
4. Jenkins G. K. Post-Revolution War : A Product of Irredentism [Electronic resource] / G. K. Jenkins. – Regime to access : http://d3qi0qp55mx5f5.cloudfront.net/cpost/i/docs/Jenkins__Gentry_Workshop_Paper.pdf.
5. Семченков А. С. Проблема разделенных народов в контексте трансформации мирового политического пространства / А. С. Семченков, Р. Э. Бараш // Политическая наука. – 2009. – №1. – С. 137-167 ; *Semchenkov A. S. Problema razdelennykh narodov v kontekste transformatsii mirovogo politicheskogo prostranstva / A. S. Semchenkov, R. E. Barash // Politicheskaya nauka. – 2009. – №1. – S. 137-167*
6. Yagcioglu D. Irredentism: An Inevitable Tendency of Ethnic Nationalism [Electronic resource] / D. Yagcioglu. – Regime to access : http://www.academia.edu/1029408/Irredentism_An_Inevitable_Tendency_of_Ethnic_Nationalism

7. Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/> ; Pro killist ta sklad naseleennia Ukrainy za pidsumkamuy Vseukrainskoho perepysu naseleennia 2001 roku [Elektronnyi resurs] / Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. – Rezhym dostupu : <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/>

8. Скляр В. Зміни чисельності та етнічного складу населення Донбасу: Донецької та Луганської областей (за матеріалами переписів 1959, 1989, 2001 років) / В. Скляр // Етнічна історія народів Європи. – 2005. – Вип. 18. – С. 94-100 ; Skliar V. Zminy chyselnosti ta etnichnoho skladu naseleennia Donbasu: Donetskoï ta Luhanskoï oblastei (za materialamy perepysiv 1959, 1989, 2001 rokiv) / V. Skliar // Etnichna istoriia narodiv Yevropy. – 2005. – Vyp. 18. – S. 94-100.

9. Стенограмма заседания 18 марта 2014 г. [Электронный ресурс] / Государственная Дума РФ. – Режим доступа : www.duma.gov.ru/systems/law/?name=крым&sort=last_event_date_asc ; Stenogramma zasedaniya 18 marta 2014 g. [Elektronnyy resurs] / Gosudarstvennaya Duma RF. – Rezhim dostupa : www.duma.gov.ru/systems/law/?name=krym&sort=last_event_date_asc

10. Дехтяренко А. Депутат Госдумы Пономарев о целях войны на Донбассе и о том, как Путина лишат власти [Электронный ресурс] : Интервью, 10 мая 2015 / А. Дехтяренко // Апостроф. – Режим доступа : <http://apostrophe.com.ua/article/politics/2015-05-10/deputat-gosdumyi-ponomarev-voynou-na-donbasse-putin-reshaet-dve-zadachi/1689> ; Dekhtyarenko A. Deputat Gosdumy Ponomarev o tselyakh voyny na Donbasse i o tom, kak Putina lishat vlasti [Elektronnyy resurs] : Intervyu, 10 mayu 2015 / A. Dekhtyarenko // Apostrof. – Rezhim dostupa : <http://apostrophe.com.ua/article/politics/2015-05-10/deputat-gosdumyi-ponomarev-voynou-na-donbasse-putin-reshaet-dve-zadachi/1689>

11. Звернення Президента щодо голосування у Верховній Раді змін до Конституції України. 31 Серпня 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-shodo-golosuvannya-u-verhovnij-radi-zm-35891> ; Zvernennia Prezydenta shchodo holosuvannia u Verkhovnij Radi zmin do Konstytutsii Ukrainy. 31 Serpnia 2015 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-shodo-golosuvannya-u-verhovnij-radi-zm-35891>

12. Практическая программа ЛДПР (2011 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ldpr.ru/Program_LDPR/A_practical_program_for_the_Liberal_Democratic_Party/ ; Prakticheskaya programma LDPR (2011 g.) [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : http://ldpr.ru/Program_LDPR/A_practical_program_for_the_Liberal_Democratic_Party/.

13. Шевченко О. Фундаменталістські аспекти російського проекту та місце в ньому України / О. Шевченко // Наукові записки Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України ім. І. Ф. Кураса. – 2014. – Вип. 3. – С. 61-70 ; Shevchenko O. Fundamentalistski aspekty rosiiskoho proektu ta mistse v nomu Ukrainy / O. Shevchenko // Naukovi zapysky Instytutu politychnykh ta etnonatsionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy im. I. F. Kurasa. – 2014. – Vyp. 3. – S. 61-70.

Стаття надійшла до редакції 02.11.2015 р.

N. Gorlo

POLITICAL SITUATION IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF POST-REVOLUTION IRREDENTISM THEORY BY G. K. JENKINS

The problems of the annexation of Crimea, military confrontation in the Eastern Ukraine, tension between Ukraine and Russia are the subject of many scientists' analysis, though the irredentist factor of this situation remains underinvestigated. The aim of the study is to determine the causes of military confrontation between Ukraine and Russia from the

perspective of post-revolution irredentism theory by G. K. Jenkins. In his work «Post-Revolution War: A Product of Irredentism» the scientist states that a war is a natural consequence of the post-revolutionary situation if two neighboring states have territorial disputes. Revolution encourages formation or extension of irredentist claims that can be raised by a revolutionary state or by the neighboring state.

The fundamental principles of the theory are verified by Ukrainian realities. At the end of 2013 – beginning of 2014 the Revolution of Dignity took place in Ukraine, which led to the overthrow of the clannish system and oligarchic regime. The growth of national consciousness of the majority of the Ukrainian was the result of the revolution. Immediately Ukraine faced separatism in Crimea and Donbas, which was conducted under the Russian scenario. In terms of post-revolutionary situation the government of the Russian Federation claimed interest in the welfare of ethnic Russians in Ukraine. In 2014 the Russian Federation completed the annexation of Crimea. The realization of the irredentist course in foreign policy of Russia was possible due to the growth of nationalism and the existence of the idea of the «Russian World».

Ukraine respects the inviolability of the borders of other countries and do not initiate irredentist policy. The new Ukrainian government protects the territorial integrity of the state and conducts the «Anti-Terrorist Operation» in the East. Russia supports terrorist movements: the «Donetsk People's Republic» and the «Lugansk People's Republic». De facto there is a hybrid war between Ukraine and Russia in the form of combination of war and information confrontation.

Represented data show the impact of the post-revolutionary situation in Ukraine in 2014 on the activating of expansionist aspirations of the Russian Federation, war situation between Ukraine and Russia. Notwithstanding this military confrontation is not a direct result of the post-revolutionary situation in Ukraine. In fact, conflict between two states was inevitable because of the protracted contradictions between countries. The complex political situation in Ukraine became a catalyst for the clash of interests.

Key words: *irredentism, post-revolution war, G. K. Jenkins' theory, separatism, nationalism, Ukraine, the Russian Federation.*

РЕЦЕНЗЕНТИ: *Балабанов К.В., д.політ.н, проф.; Константинова Ю.В., к.і.н., доц.*

УДК 327.82

А.М. Дем'янчук

ПОСИЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В СИСТЕМІ ООН

У статті розглянуто концепцію превентивної дипломатії Організації Об'єднаних Націй, як однієї з найважливіших форм попередження міжнародних конфліктів. Також були досліджені проблеми її реалізації та шляхи посилення її ефективності.

Ключові слова: *превентивна дипломатія, Організація Об'єднаних Націй, конфлікт, концепція, попередження, безпека.*

На сьогоднішній день проблема війни та миру продовжує відігравати значну роль у глобальній системі міжнародних відносин. Створена в середині минулого сторіччя Організація Об'єднаних Націй і зараз націлена на реалізацію свого головного завдання – запобігання нових військових конфліктів.